

ZESPÓŁ SZKOLNO PRZEDSZKOLNY W KOZŁOWIE

SZKOŁA PODSTAWOWA

WYMAGANIA EDUKACYJNE

HISTORIA

METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

odpowiedź ustna - dotycząca zakresu materiału nauczania wyznaczonego w wewnątrzszkolnym systemie oceniania (wiedza z poprzedniej lekcji, na lekcji utrwalającej – powtórzeniowej, wiedza z całego działu)

krótka praca pisemna - (obejmującą trzy lekcje) z określonych przez nauczyciela treści nauczania

pisemny sprawdzian wiadomości - obejmujący określony dział materiału nauczania

aktywność, zaangażowanie na lekcji - oceniana w sposób określony w wewnątrzszkolnym systemie oceniania (wypowiedzi uczniów w trakcie opracowywania, omawiania nowych treści, zagadnień związanych z bieżącym tematem lekcji)

zadanie domowe (w ramach utrwalenia nabytych podczas lekcji wiadomości, forma zróżnicowana: ćwiczenia, karty pracy, pisemne odpowiedzi na pytania)

praca długoterminowa (dla uczniów od klasy 7, może to być praca badawcza, dotycząca np. historii rodzimej, oparta na wywiadach czy źródłach ikonograficznych)

praca w grupie (w tym **realizacja projektu**, oceniana według wcześniej ustalonych kryteriów, rozłożona w określonym czasie, tak aby każdy członek zespołu został oceniony za swój rzeczywisty wkład pracy i był w pełni zaangażowany w działanie grupy, zespołowa gra edukacyjna **bingo** podczas lekcji powtórzeniowych, praca w grupach podczas omawiania nowych tematów)

samodzielne przygotowanie i prowadzenia lekcji (lub fragmentu lekcji), oceniane według wcześniej ustalonych kryteriów

prezentacje uczniowskie z określonego zakresu materiału

gry historyczne (np. przygotowana przez uczniów gra planszowa lub gry planszowe edukacyjne obejmujące historię Polski na podsumowanie i przypomnienie znaczących części materiału).

KRYTERIA OCENY

Ocena niedostateczna:

uczeń nie zna podstawowych pojęć i terminów, nie jest w stanie nawet przy pomocy nauczyciela, wykonać prostych zadań, nie wykazuje się zaangażowaniem.

Ocena dopuszczająca:

uczeń zna najprostsze pojęcia, wymienia podstawowe fakty dotyczące omawianego tematu, wykazuje się znajomością elementarnej wiedzy, wyjaśnia z pomocą nauczyciela znaczenie podstawowych terminów historycznych, dokonuje opisów przeszłości i porównuje ją z teraźniejszością na podstawie materiałów ilustracyjnych.

Ocena dostateczna:

uczeń zna podstawowe pojęcia i terminy, umiejscawia podstawowe fakty w czasie i przestrzeni, wykonuje zadania o średnim stopniu trudności, posiada podstawową wiedzę faktograficzną, czyta teksty ze zrozumieniem, dostrzega związki teraźniejszości z przeszłością, opanował najprostsze umiejętności przedmiotowe, takie jak: dokonywanie oceny zdarzenia, opis, porównanie, określanie, w którym wieku doszło do danego zdarzenia, porządkowanie wydarzeń w kolejności

chronologicznej, odczytywanie daty wydarzenia z osi czasu.

Ocena dobra:

uczeń zna wszystkie wymagane pojęcia i terminy, swobodnie porusza się w omawianych treściach, umiejscawia fakty w czasie i przestrzeni, samodzielnie wykonuje zadania (z wyjątkiem tych o wysokim stopniu trudności), samodzielnie formułuje opinie, opanował wiedzę faktograficzną, wykazuje się aktywnością na lekcjach, wyraża własną opinię, dostrzega ciągłość rozwoju kulturalnego i cywilizacyjnego, integruje wiedzę uzyskaną z różnych źródeł, samodzielnie poszukuje informacji o swoim regionie i rodzinnej miejscowości, umiejętnie posługuje się mapą, odczytuje wiadomości z wykresów i tabel.

Ocena bardzo dobra:

uczeń zna całą wymaganą faktografię, potrafi budować ciągi przyczynowo-skutkowe, samodzielnie formułuje opinie i wnioski, potrafi uzasadnić swoje zdanie, posługując się trafnie dobranymi, logicznymi argumentami, wykazuje się nie tylko dużą wiedzą, lecz także zrozumieniem procesów historycznych, krytycznie odnosi się do wydarzeń z przeszłości oraz potrafi porównywać epoki i okresy.

Ocena celująca:

uczeń zna wszystkie wymagane pojęcia, potrafi samodzielnie wyjaśniać przyczyny i skutki wydarzeń, zjawisk i procesów, dostrzega prawidłowości, analizuje podobieństwa i różnice, umie formułować rozbudowane opinie, posługując się logiczną argumentacją, wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem, pogłębia i prezentuje swoją wiedzę z zakresu przedmiotu, wykazuje się rozległą wiedzą historyczną, świadczącą o uzdolnieniach humanistycznych, osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych (np. w olimpiadach historycznych), bierze czynny udział w życiu szkoły np. angażuje się w organizację uroczystości szkolnych, akademii upamiętniających ważne wydarzenia historyczne, wykazuje się aktywną i prospołeczną postawą, np. pomagając słabszym koleżankom i kolegom w nauce.

ZAKRES WYMAGANYCH TREŚCI I UMIEJĘTNOŚCI

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna.

1. Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości
2. Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e. okres n.e, tysiąclecie, wiek, rok.
3. Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.
4. Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków przyczynowo-skutkowych.
5. Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

1. Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągania z nich wniosków.
2. Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
3. Rozróżnianie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.

4. Objaśnianie związków przyczynowo-skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.
5. Dostrzeganie potrzeby poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności

III. Tworzenie narracji historycznej.

1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
2. Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
3. Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
4. Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe KLASA IV

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Z historią na Ty						
1. Historia – nauka o przeszłości	– historia jako nauka o przeszłości; – historia a baśnie i legendy; – efekty pracy historyków i archeologów; – źródła historyczne, ich przykłady oraz podział.	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń; – rozróżnia przeszłość od współczesności; – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy.	– poprawnie posługuje się terminami: archeologia, źródła historyczne; – rozróżnia pracę historyków i archeologów; – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki; – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych.	– wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych.	– omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów.	– potrafi zaproponować po dział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie; – ocenia wiarygodność różnych rodzajów źródeł pisanych.
2. Historia wokół nas	– znaczenie pamiątek rodzinnych; – drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny;	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: ojczyzna, patriotyzm; – podaje przykłady	– poprawnie posługuje się terminami: ród, drzewo genealogiczne; – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej	– poprawnie posługuje się terminem tradycja; – podaje przykłady regionalnych tradycji.	– poprawnie posługuje się terminem „mała ojczyzna”; – tworzy przewodnik po własnej miejscowości.	– wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu.

	<p>– „wielka” i „mała” ojczyzna; – patriotyzm jako miłość do ojczyzny; – sposoby wyrażania patriotyzmu; – „małe ojczyzny” i ich tradycje; – znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, mała ojczyzna, patriotyzm.</i></p>	<p>pamiętek rodzinnych.</p>	<p>rodziny; – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych.</p>			
<p>3. Mieszka my w Polsce</p>	<p>– państwo polskie i jego krainy historyczne; – mój region częścią Polski; – naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium; – dziedzictwo narodowe; – polskie symbole narodowe; – polskie święta państwowe ; – znaczenie terminów: <i>kraina historyczna, naród, symbole narodowe, Polonia.</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem symbole narodowe; – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem naród; – przedstawia polskie symbole narodowe; – przedstawia najważniejsze święta państwowe; – wskazuje na mapie stolicę państwa.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem region; – wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta; – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem Polonia; – podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków.</p>	<p>– omawia genezę polskich symboli narodowych; – tworzy przewodnik po własnym regionie.</p>

4. Czas w historii	<ul style="list-style-type: none"> – chronologia i przedmiot jej badań; – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat; – podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>); – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki; – epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne. 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych: tysiąclecie, wiek; – umieszcza daty na osi czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: chronologia, okres p.n.e. i n.e – zamienia cyfry arabskie na rzymskie; – porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: era, epoka historyczna; – podaje cezury czasowe epok historycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery; – podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne epoki historyczne.
5. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> – obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami; – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia; – podział czasu na wieki i półwiecza. 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er. 	<ul style="list-style-type: none"> – określa początek i koniec wieku; – poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er. 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych.
6. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> – podobieństwa i różnice między mapą a planem; – znaczenie mapy w pracy historyka; – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej; – najstarsze mapy świata. 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: mapa, plan; – dostrzega różnice między mapą a planem. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: legenda, symbol; – objaśnia symbole legendy mapy; – odczytuje z mapy podstawowe informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest karta grafia; – przygotowuje proste plany miejscowe. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej.

Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów

<p>1. Mieszko I i chrzest Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> – słowiańskie pochodzenie Polaków; – legendarne początki państwa polskiego; – księżę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski; – małżeństwo Mieszka I z Dobrawą; – chrzest Mieszka I i jego znaczenie – znaczenie terminów: <i>plemię, Słowianie, Piastowie.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: plemię, dynastia; – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem Piastowie; – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: Słowianie, poganin; – zna wydarzenia związane z datą 966. 	<ul style="list-style-type: none"> – przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego; – wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka; – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich; – charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.
<p>2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> – misja świętego Wojciecha u Prusów; – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III; – wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem; – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski; – znaczenie terminów: <i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, biskupstwo, koronacja, gród, drużyna, wojowie.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: cesarz, koronacja, wojowie; – wie, kto był pierwszym królem Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: relikwie, gród, drużyna; – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025; – charakteryzuje misję św. Wojciecha. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: biskupstwo, arcybiskupstwo; – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datami: 1002–1018; – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego; – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego.
<p>*W średniowiecznym klasztorze</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zakony chrześcijańskie; – życie w klasztorze; – wpływ 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: duchowieństwo, zakon, mnich, 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady średniowiecznych zakonów; – opisuje życie wewnątrz 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: reguła zakonna, skryptorium; 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady współczesnych zakonów chrześcijańskich.

	<p>zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa; – rola zakonów</p> <p>w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa; – najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie; – znaczenie terminów: <i>duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor.</i></p>	<p>klasztor; – opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu.</p>	<p>klasztoru.</p>	<p>ziemiach polskich.</p>	<p>– charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę.</p>	
<p>3. Polska Kazimierz za Wielkiego</p>	<p>– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów; – reformy Kazimierza Wielkiego; – zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka; – umocnienie granic państwa (<i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>); – utworzenie Akademii Krakowskiej; – znaczenie terminu: <i>zak, uniwersytet.</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: uniwersytet, <i>zak</i>; – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”.</p>	<p>– zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370; – wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną.</i></p>	<p>– wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego; – wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej; – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem uczta u Wierzyńka; – opisuje zjazd monarchów w Krakowie.</p>	<p>– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.</p>
<p>*Rycerze i zamki</p>	<p>– średniowieczni rycerze i ich rola; – funkcje i wygląd zamków; – od pazia do rycerza; – uzbrojenie rycerskie;</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: rycerz, fosa, kopia, zamek; – opisuje wygląd średniowiecznego rycerza i zamku.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: pasowanie, paż, giermek; – wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>herb, dziedziniec, zbrojownia, baszta</i>; – charakteryzuje kodeks rycerski.</p>	<p>– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie.</p>	<p>– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – turnieje rycerskie; – kodeks rycerski; – znaczenie terminów: <i>rycerz, zamek, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, fosa.</i> 					
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> – objęcie władzy przez Jadwigę; – zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki; – przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie; – okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę; – skutki zawarcia unii polsko-litewskiej; – zagrożenie ze strony Krzyżaków; – znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem Jagiellonowie; – charakteryzuje postać <i>Jadwigi i Władysława Jagiełły.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem unia; – zna wydarzenia związane z datą 1385; – wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej; – wymienia postanowienia unii w Krewie. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>Andegawenowie</i>; – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy.
5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem	<ul style="list-style-type: none"> – postać Zawiszy Czarnego; – bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datą 1410; – wyjaśnia powiedzenie: polegać jak na Zawiszy. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim; – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Ulricha von Jungingena. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienie pokoju toruńskiego.
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	<ul style="list-style-type: none"> – Mikołaj Kopernik i jego życie; – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie <i>Wstrzymał Słońce i ruszył</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem astronomia; – wie, kim był Mikołaj Kopernik. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia powiedzenie: wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię; 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grób; – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: teoria heliocentryczna; – przedstawia inne dokonania 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół.

	<p><i>Ziemię;</i> – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii; – znaczenie terminu: <i>astronomia.</i></p>			<p>Sło necznego przed odkryciem Kopernika.</p>	<p>i zainteresowani a Mikołaja Kopernika;</p>	
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej						
<p>1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski</p>	<p>– złoty wiek Polski; – kariera polityczna i wojskowa Jana Zamoyskiego; – Zamość – miasto renesansowe; – znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman.</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: szlachta; – zna królów Polski: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: kanclerz, hetman; – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem złoty wiek; – charakteryzuje budowę i układ Zamościa; – wskazuje na mapie Zamość.</p>	<p>– wyjaśnia słowa Zamojskie go: Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie;</p>	<p>– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego.</p>
<p>2. XVII wiek – stulecie wojen</p>	<p>– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego; – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego; – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami; – rola husarii w polskich sukcesach militarnych; – znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz.</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem potop szwedzki; – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej.</p>	<p>– wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej; – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683;</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem: wojna podjazdowa, odsiecz wiedeńska; – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii; – zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: husaria, wielki wezyr; – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomo wej obrony Jasnej Góry; – przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej.</p>	<p>– wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.</p>
<p>*Czasy stanisławowskie</p>	<p>– ideały epoki oświecenia; – dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: obiady czwartkowe, Szkoła Rycerska,</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem mecenas; – wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji</p>	<p>– wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; – wyjaśnia, dlaczego</p>	<p>– przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania;</p>	<p>– wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</p>

	<p>o;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie; – kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele; – zabytki budownictwa i architektury polskiej 2 poł. XVIII w.; – znaczenie terminów: <i>Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i>; 	<p>kadet.</p>	<p>Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października.</p>	<p>oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”.</p>		<p>towskiego.</p>
<p>3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania</p>	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.; – Konstytucja 3 maja; – rozbiory Rzeczypospolitej dokonane przez Rosję, Prusy i Austrię; – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.; – bitwa pod Raławicami i rola kosynierów; – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej; – znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: zaborcy, powstanie; – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów; – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: konstytucja, kosynierzy; – zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795; 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki. – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki; – wskazuje na mapie rozbiory Polski; – wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej;

<p>4. Legiony Polskie i hymn narodowy</p>	<p>– losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej; – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady; – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich; – Józef Wybicki – autor <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>; – znaczenie słów <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>; – <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski; – znaczenie terminów: <i>emigracja</i>, <i>hymn państwowy</i>.</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem hymn państwowy; – zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego; – zna słowa hymnu Polski.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem emigracja; – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze; – zna wydarzenia związane z datą: 1797; – charakteryzuje postaci gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego.</p>	<p>– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady.</p>	<p>– wie, kiedy Mazurek Dąbrowskiego został polskim hymnem narodowym; – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona.</p>	<p>– charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte; – wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>.</p>
<p>5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe</p>	<p>– branka i wybuch powstania styczniowego; – wojna partyzancka; – Romuald Traugutt dyktatorem powstania; – represje po upadku powstania styczniowego; – znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski</i>, <i>działalność konspiracyjna</i>, <i>branka</i>, <i>wojna partyzancka</i>, <i>dyktator</i>, <i>Syberia</i>.</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: zabór rosyjski, Syberia; – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: branka, dyktator; – charakteryzuje postać Romualda Traugutta; – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem działalność konspiracyjna; – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: wojna partyzancka; – opisuje charakter, przebieg i skutki powstania styczniowego.</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego powsta nie styczniowe upadło.</p>

<p>6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka</p>	<p>– edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich; – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet; – kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie; – Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie; – polscy nobliści; – znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat.</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: tajne nauczanie, laureat; – wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie mu się wyjechać do Francji.</p>	<p>– charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia, za jakie dokonała Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla.</p>	<p>– przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla .</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający; – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla.</p>	<p>– opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej.</p>
---	---	---	--	--	--	--

Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce

<p>1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska</p>	<p>– wybuch I wojny światowej; – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – odzyskanie niepodległości przez Polskę; – Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa; – walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska; – Narodowe Święto Niepodległości;</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: I wojna światowa, II Rzeczpospolita; – wskazuje na mapie obszar II RP; – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem Naczelnik Państwa; – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r.</p>	<p>– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem orłęża lwowskie; – wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918-1921 r.</p>	<p>– opisuje przebieg walk o granice II Rzeczypospolitej.</p>
--	---	--	--	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>I wojna światowa,</i> <i>II Rzeczpospolita,</i> <i>Naczelnik Państwa,</i> <i>orłęta lwowskie.</i> 					
*Bitwa Warszawska	<ul style="list-style-type: none"> – Rosja Sowiecka i komunizm; – wojna polsko-bolszewicka; – Bitwa Warszawska i jej legenda; – 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.; – odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej; – wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: front, komunizm, bolszewicy; – wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem „<i>cud nad Wisłą</i>”; – charakteryzuje mit „<i>cudu nad Wisłą</i>”.
2. Eugeniusz z Kwiatkowski i budowa Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> – problemy odrodzonej Polski; – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego o na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy; – Gdynia polskim oknem na świat; – znaczenie terminów: <i>Wolne Miasto Gdańsk,</i> <i>bezrobocie,</i> <i>import,</i> <i>eksport,</i> <i>minister.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie; – wskazuje na mapie Polski Gdynię. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>minister,</i> <i>eksport,</i> <i>import.</i>
3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	<ul style="list-style-type: none"> – wybuch II wojny światowej; – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją; – Szare Szeregi (Zośka, Alek, 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: okupacja; – zna wydarzenia związane z datą 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: Armia Krajowa, Szare Szeregi; – zna wydarzenia związane z datą 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie; – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Sowiecki,</i> <i>powstanie warszawskie;</i> – charakteryzuje działalność 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przebieg powstania warszawskiego.

	Rudy); – akcja pod Arsenalem; – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu mlodego pokolenia; – znaczenie terminow: <i>okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi.</i>	1 wrzesnia 1939 r.; – opisuje sytuacje narodu polskiego pod niemiecka okupacja.	1 sierpnia 1944 r.; – charakteryzuje postaci Zoŝki, Alka i Rudego.		Polskiego Państwa Podziemnego.	
4. „Źolnierze niezlomni”	– przejecie wladzy w powojennej Polsce przez komunistow; – polityka komunistow wobec polskiego podziemia; – dzialalnosc wojenna i powojenna Witolda Pileckiego; – postawa Danuty Siedzikowny, ps. Inka – znaczenie terminow: <i>opozycja antykomunistyczna, „zolnierze niezlomni”.</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posluguje sie terminem: „zolnierze niezlomni”; – opisuje polityke komunistow wobec ludnosci polskiej.	– poprawnie posluguje sie terminem: „zolnierze niezlomni”; – rozwija skrot PRL;	– wyjasnia, kto objal rzady w państwie polskim po zakonczeniu II wojny swiatowej; – opisuje represje komunistow wobec zwolennikow prawowitych wladz polskich.	– charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikowny.	– wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamieci „Źolnierzy Wyklętych”.
5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	– dzieciństwo i początek kapłaństwa Karola Wojtyły; – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu; – wybór Karola Wojtyły na papieża; – pielgrzymki papieża do ojczyzny (<i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posluguje sie terminem: papież – wie, kim był Karol Wojtyła; – podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła.	– poprawnie posluguje sie terminami: <i>papież, teologia, pielgrzymka;</i> – wymienia nazwy kontynentow, które odwiedził Jan Paweł II.	– charakteryzuje role Kościoła katolickiego w czasach komunizmu; – charakteryzuje role papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan.	– wyjasnia znaczenie slow Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> ; – wyjasnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego.	– poprawnie posluguje sie terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat;</i> – wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia; – charakteryzuje krótką biografie Jana Pawła II.

	<p><i>ziemi. Tej ziemi!);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie Kościoła dla opozycji; – Jan Paweł II jako papież pielgrzym; – znaczenie terminów: <i>papież, teologia, pielgrzymka, konklawe, kardynał, prymas, pontyfikat.</i> 					
6. „Solidarność” i jej bohaterowie	<ul style="list-style-type: none"> – życie codzienne w okresie PRL.; – działalność opozycyjna; – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”; – bohaterowie „Solidarności”: <i>Lech Wałęsa i Anna Walentynowicz;</i> – wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji; – przełom 1989 r. i upadek komunizmu; – znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, solidarność, stan wojenny, Okrągły Stół.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk, solidarność, związek zawodowy;</i> – wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych; – opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datami: <i>sierpień 1980, 1989;</i> – zna głównych bohaterów „Solidarności” – <i>Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>stan wojenny, Okrągły Stół;</i> – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego; – wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską.